

Як відомо, Законом України від 20.12.2011 року було внесено зміни до пункту 1 розділу II «Прикінцевих положень» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів». Цим документом подовжено термін (з 01.01.2012 р. до 01.01.2013 р.), встановлений для розробки проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впровадження угодь, а також передбачають заходи з охорони земель. Зокрема, землекористувачів, які не матимуть проектів землеустрою, штрафуватимуть згідно зі ст. 55 Кодексу України про адміністративні правопорушення: громадян — на суму від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян, посадових осіб — від трьохсот до п'ятисот неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Як просувається ця робота на Дніпропетровщині, а також про те, чи став закон ефективним інструментом для збереження родючості ґрунтів, ми розмовляємо з начальником головного управління Держземагентства України в Дніпропетровській області Тетяною ПОЛЕЙКО.

ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧІ НЕ ПОСПІШАЮТЬ ВПРОВАДЖУВАТИ СІВОЗМІНИ, А ШУКАЮТЬ, як обійти закон

Насамперед треба зазначити, що, згідно з законом, на період до 1 січня 2015 року необхідність виготовляти проекти землеустрою стосується лише тих землевласників та землекористувачів, які використовують земельні ділянки сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва площею більш як 100 гектарів. Отже, як дотримуються сівозміни ті, хто господарює на менших площах, проконтролювати поки що неможливо.

На початок нинішнього року в області нараховується понад півтори тисячі власників та землекористувачів, які ведуть товарне сільськогосподарське виробництво на ділянках загальною площею більш як 100 гектарів. 120 з них вже уклали договори на виконання проектів землеустрою.

— Чи готові виконавці забезпечити виготовлення цих документів у встановлені строки?

— Так. Згідно з Порядком розроблення проектів землеустрою, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.2011 № 1134, на цю роботу виконавцям відведено не більше трьох місяців. Звичайно ж, за наявності

необхідних документів, які замовник має прикласти до договору: копії документів, що посвідчують право на земельну ділянку (у разі їх наявності); копію рішення органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування чи суду про проведення робіт із землеустрою; копію агрохімічного паспорта поля земельної ділянки; історії полів за останні три-п'ять років; у разі наявності актуальні матеріали польових геодезичних вишукувань та ґрунтових обстежень.

У кінцевому результаті господарник одержить проект, який має забезпечити раціональне та ефективне використання земель, сприятиме підвищенню продуктивності праці, мінімізації капіталовкладень, призупиненню ерозійних процесів, а також визначить площі, використання яких є економічно неефективним та екологічно небезпечним.

— **Однак, незважаючи на такі заманливі перспективи, люди не поспішають замовляти документацію...**

— Складність у тому, що замовляти проекти мають ті, хто обробляє землю, — а це, в основному, орендарі. Їм робити це не вигідно з кількох причин.

Що таке сівозміна? Це чергування сільськогосподарських культур і пару у часі і на території, згідно з науково обґрунтованими для певних культур нормами періодичності. Необхідна вона і для отримання високих врожаїв, і для збереження родючості ґрунтів, оскільки одна і та ж культура на одному й тому ж полі виснажує його. Культури розміщують таким чином, щоб кожна з них поверталася на колишнє місце не раніше, ніж через три-чотири роки. А для того, щоб забезпечити ротацію сівозмін, тобто проходження культур через кожне поле в певній послідовності, потрібно не менше семи років.

Переважає більшість діючих договорів оренди сільськогоспо-

дарських земель укладена на строк до 5 років. А коли фермерство тільки зароджувалося, здебільшого землю орендували на два-три роки. Тому про сівозміни й не згадували, сіяли з року в рік соняшник, щоб устигнути заробити.

Нині в законі є положення, що землю в оренду можна брати на термін не менший, ніж ротація сівозмін. Але знову ж таки — парадоксальна ситуація. Власнику цей закон — не указ. Він може здавати свої ділянки на строк, який йому вигідний: хоче — на сім років, хоче — на три. А орендар — юридична особа — може взяти тільки на час, який забезпечить ротацію сівозмін. Отже, йому залишається не погодитися із неправомірною пропозицією і не орендувати цю конкретну ділянку.

Навіть той, хто взяв землю в оренду на сім-десять років, не поспішає робити проект землеустрою, бо документ цей недешевий, а фермер почувається «временщиком» на цій землі. От потратиться він — і на проект, і на сівозміну, бо треба ж поле і під паром тримати, тобто, протягом року воно не даватиме жодного прибутку, — а потім поверни цю землю власнику, якщо він не захоче продовжувати угоду, і починай все спочатку...

Власники паїв теж охочіше дають свої земельні ділянки на два-три роки, ніж на 10-15. Бо раптом завтра знайдеться орендар, який заплатить більше, чи з'явиться можливість самому обробляти свій наділ. Тому власники охочіше віддають пай «малоземельному» фермеру, якому не треба робити сівозміну і який бере землю на короткий термін.

— **Очевидно, «малоземельних» тепер побільшася...**

— Люди у нас винахідливі, а тут і не треба довго думати, як обійти закон. Візьми в оренду не 100, а 90 гектарів чи й навіть 99, — жодного клопоту із сівозмінами не матимеш, ніхто тебе не контролюватиме, що і де сієш. І от коли

сьогодні масово пішло таке «урізання», то законодавець мусив би думати, як поставити цьому заслін.

Треба нарешті й вирішити проблему земельних паїв, які отримали працівники соціальної сфери. Згідно з законом, їх не мають права здавати в оренду. А звідки у вчительки трактор? Чим їй обробити свої два гектари?

Як вирішується питання в реальному житті? Люди поздавали свої ділянки фермеру. Що, до речі, не суперечить роз'ясненням, які надав профільний комітет Верховної Ради. Але після прокурорської перевірки веліли повернути ті наділи назад — прокурор поважає тільки закон!

— **Тетяно Іллівно, як би Ви охарактеризували загальний рівень родючості ґрунтів, принаймні, в нашій області?**

— Я не думаю, що він істотно відрізняється від загального по Україні...

Статтею 54 Закону України від 19 червня 2003 року № 962-IV «Про охорону земель» визначено, що суцільне ґрунтове обстеження має проводитися через кожні двадцять років. Отже, матеріали великомасштабних ґрунтових обстежень, коригування яких останній раз проводилось у вісімдесятих роках минулого століття, можна вважати застарілими.

Рівень родючості земель сільськогосподарського призначення в області, на жаль, падає. Тому збереження ґрунтів — проблема болоча і нагальна, яка вимагає і законодавчого підкріплення, і вагомих реальних справ. А запровадження проектів землеустрою, що мають забезпечити дотримання сівозмін, — це лише один із перших кроків для відновлення ефективного ведення сільськогосподарського виробництва й раціонального використання та охорони земель.

**Тетяна КОЛЯДИНСЬКА,
Володимир ЗВІРКО**

Дніпропетровськ